

Om relationskompetent praksis – overblik og refleksion målrettet pædagogisk personale

At opbygge trygge relationer mellem børn og voksne beskrives i flere undersøgelser som den vigtigste pædagogiske opgave i dagtilbud.

"Ingen handler relationskompetent altid. Alle handler relationskompetent indimellem." – Louise Klinge

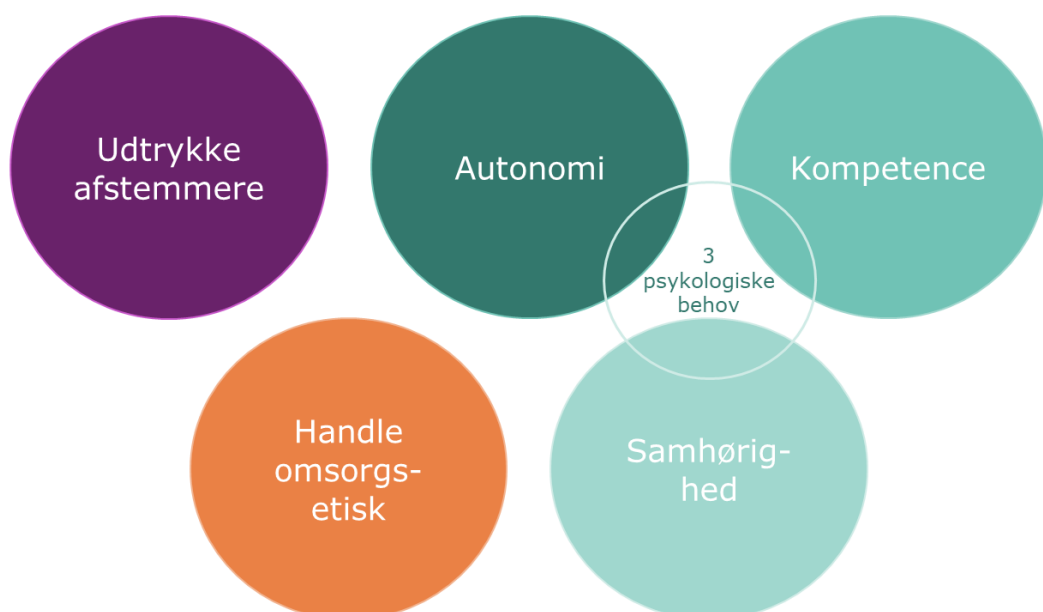
Hvordan kan I udvikle en relationskompetent praksis i jeres dagtilbud?

Louise Klinge er børne- og skoleforsker og peger på fem kendetegn for en relationskompetent praksis. Start med at se film 2 med Louise Klinge og film 3 med pædagog Marianne Christensen.

Materialet her er udarbejdet af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet med inspiration fra Louise Klinge og Tina Brandt, som er pædagog og familierådgiver

[Du finder de fem film om at skabe en relationskompetent på emu.dk/dagtilbud/samspil og relationer](http://emu.dk/dagtilbud/samspil_og_relationer)

Fem kendetegn for en relationskompetent praksis

Refleksion – alene eller med kollegaer

Refleksionsspørgsmålene her er til dig, der er en del af det pædagogiske personale eller dig, der er daglig leder i et dagtilbud og gerne vil inspirere til dialog om temaet – fx ved at bruge refleksionsspørgsmålene på et personalemøde.

1. Udtrykke afstemmere

At udtrykke afstemmere over for børnene. Det vil sige, at du som pædagogisk personale viser børnene, at du gerne vil dem med din mimik, gestik, dit ordvalg og tonefald.

Eksempler på afstemmere er, at:

- Smile
- Lytte aktivt
- Tale stille og roligt
- Bruge venlige og imødekommende ord
- Placere sig i øjenhøjde

Refleksion

- Hvilken betydning oplever vi, at det har for relationen til det enkelte barn, når vi udtrykker afstemmere?
- I hvilke situationer oplever vi at have de bedste betingelser for at udtrykke afstemmere? Tænk både i lege, rutiner og aktiviteter.
- Hvad sker der i børnegruppen, når det lykkes os at udtrykke afstemmere i samspillet med et eller flere børn?

2. Autonomi

At du som pædagogisk personale giver børnene plads til at opleve autonomi - dvs. selvbestemmelse eller "følelsen af at sidde ved rattet i eget liv". Du kan fx understøtte barnets autonomibehov ved at følge barnets initiativer.

Eksempler på veje til, at barnet oplever autonomi er:

- At det vi laver giver mening og er vedkommende
- Den voksnes smittende engagement
- At der er plads til barnets idéer og interesser
- At der er valgmuligheder for barnet
- At den voksne forsøger at sætte sig i barnets sted

Refleksion

- I hvilke situationer kan vi give mere plads til børnenes ideer og interesser – eller skabe valgmuligheder for børnene? Tænk både i lege, rutiner og aktiviteter.
- Hvordan kan vi være undersøgende på, hvordan rammer og regler i vores dagtilbud ser ud fra børnenes perspektiver?
- I hvilke situationer oplever vi selv at være mest engagerede- og hvad sker der med børnenes deltagelse og initiativer i de situationer?

3. Kompetence

At børnene oplever at føle sig kompetente og at lykkes.

Tegn på, at barnet oplever sig kompetent er:

- Jeg føler mig anerkendt
- Jeg kan overskue det, jeg skal

- Nogen tror på mig
- Jeg er aktiv
- Jeg bliver mødt med "henimod-sprog" i stedet for "væk-fra-sprog" – dvs. at vi siger det, vi gerne vil have, frem for det, børnene skal lade være med
- Jeg kan bruge mig selv i sansende/skabende aktiviteter

Refleksion

- Hvordan kan vi tilbyde børnene, at de deltager i aktiviteter, der er lige præcis så udfordrende, at barnet skal stå på tæer, men oplever at lykkes?
- Hvordan kan vi vise børnene, at vi tror på dem?
- Hvordan kan vi guide børnene, hen imod det, de gerne må, frem for at fortælle dem, hvad de ikke må?

4. Samhørighed

At børnene føler samhørighed med andre mennesker og at være en værdsat del af fællesskabet.

Tegn på, at barnet oplever samhørighed er:

- Her er god stemning
- Den voksne interesserer sig for mig
- Jeg oplever tæt fællesskab med mine kammerater og de voksne
- Jeg bliver hjulpet i stedet for at få skældud

Refleksion

- I hvilke situationer oplever vi især god stemning og samhørighed på stuen? Tænk både i lege, rutiner og aktiviteter.
- Hvordan viser vi børnene, at vi interesserer os for dem hver især?
- Hvornår og hvordan lykkes vi med at guide og hjælpe børnene i stedet for at skælde ud? - og hvornår er det svært?

5. Handle omsorgsetisk

At handle omsorgsetisk. Når du som pædagogisk personale styrker børnenes etiske ideal efter at gøre godt her i verden. I praksis betyder det, at børnene skal erfare, at der bliver taget vare på dem, så de kan møde omverdenen og sig selv respektfuldt og omsorgsfuldt.

Eksempler på at handle omsorgsetisk er:

- At gå i dialog med børnene
- At bekræfte noget positivt i børnene i stedet for at fokusere på negativ adfærd
- At vise sig som rollemodel
- At lade børnene praktisere et etisk ideal ved at skabe muligheder for "at gøre godt"

Refleksion

- Hvordan kan vi understøtte børnenes oplevelse af at være betydningsfulde - fx ved at gøre noget godt for andre, udstille børnenes produkter eller ved at lade børnene deltage i de praktiske opgaver og rutiner?
- Hvordan kan vi tilrettelægge hverdagen, så vi bedst muligt kan give børnene det, deres kroppe kalder på? – fx søvn, mad, drikke eller at bevæge sig, når der er brug for det.
- Hvordan er vi fælles om at have positive forventninger til alle børn, og hvordan viser vi børnene, at vi ser det gode, de gør?
- Hvordan er vi rollemodeller for at møde omverdenen og os selv omsorgsfuldt?

Fokus på børn i udsatte positioner

En relationskompetent praksis gavner alle børn – men især børn i udsatte positioner. Begynd evt. med at se film 5 med forsker Mette Væver.

Øvelse

Sæt dig sammen med dine kollegaer fra din stue/gruppe og lav en øvelse, hvor I er undersøgende på de relationer, som I hver især har til børnene.

1. *Læg en cirkel med tre farver foran jer- fx som nedenstående*
2. *Placer hver især navnene på børnene fra stuen/gruppen i tre kategorier. I må ikke tale sammen før I har placeret alle børnene:*
 - **Grøn cirkel:** Navnene i den inderste, grønne cirkel viser de børn, du har en positiv relation til.
 - **Orange cirkel:** Navnene i den orange cirkel viser de børn, som du indimellem har negative samspil med, eller har negative følelser for eller forventninger til.
 - **Lilla cirkel:** Navnene i den yderste lilla cirkel viser de børn, som du har en udfordret relation til.
3. *Reflekter sammen over spørgsmålene:*
 - Hvilke mønstre viser sig - har I placeret de samme børn i den yderste, lilla cirkel?
 - Hvordan føles tror I, at det føles at være de børn?
 - Fokuser på en gruppe af børn i det lilla eller orange felt, som I gerne vil "trække indad i cirklen". Hvilke styrker har de børn hver især, og hvornår lykkes de?
4. *Beslut sammen en konkret handling, som alle vil bakke op om. Det kan fx være:*
 - At I vil være undersøgende på et konkret barn i den kommende periode – fx ved at observere, hvad der sker i børnefællesskabet, når det er særligt svært og særligt godt.
 - At være undersøgende på barnets egne oplevelser af at være en del af børnefællesskabet og barnets relation til jer voksne.
 - Eller noget helt tredje.

